

Розширення вектору аналізу ознак прийняття стратегічних логістичних рішень підприємства шляхом введення додаткової ознаки "темпи приросту логістичного потенціалу" залежно від ознаки "економічна додана вартість" дає змогу сформуванню матрицю можливостей стратегічного розвитку підприємства в розрізі логістики, яку представлено на рис.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Існуючі співвідношення зовнішньої та внутрішньої доданої вартості у ланцюгах створення вартості впливають на формування доцільних напрямів стратегічного розвитку окремими підприємствами на засадах логістичного управління з огляду на необхідність розкриття ними логістичного потенціалу.

1. Визначено основні фактори, які потрібно взяти до уваги під час оцінювання взаємовідносин показників "темпи розвитку логістичного потенціалу" та "додана вартість підприємства", до яких віднесені такі: рівень розвитку логістичного потенціалу (визначається ефективністю формування та використання); рівень розвитку маркетингового та ринкового потенціалу; індивідуалізація попиту (як чинник, що ускладнює логістичні процеси); партнерство у створенні вартості; глибина спеціалізації (обернений до глибини виготовлення); вплив сучасних тенденцій ринку; глибина процесу створення вартості (рівень вертикальної інтеграції); рівень розвитку ринкової та логістичної інфраструктури.
2. Рівень розвитку ринкової та логістичної інфраструктури сприяє розвитку логістичних процесів. Проаналізовано рівень розвитку ринкової та логістичної інфраструктури з точки зору інфраструктурного, інформаційного та організаційного забезпечення підприємства (табл. 1).
3. Проаналізовано низку необхідних/достатніх умов, що впливають на співвідношення "внутрішня / зовнішня додана вартість" підприємства.
4. Досліджено критерії прийняття стратегічних логістичних рішень підприємства залежно від рівня інтеграційних зв'язків між співпрацюючими учасниками ринку (табл. 2).
5. Введення в поле аналізу ознак прийняття стратегічних логістичних рішень підприємства додаткової ознаки "темпи приросту логістичного потенціалу" залежно від ознаки "економічна додана вартість" дало змогу сформуванню матрицю можливостей стратегічного розвитку підприємства в розрізі логістики (рис.).

Література

1. Касьянова Н.В. Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами / Н.В. Касьянова, Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк, 2012. – 39 с.
2. Кубрак Н.Р. Стратегія еластичності у формуванні конкурентоспроможності молокопереробних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами / Н.Р. Кубрак, НУ "Львівська політехніка". – Львів, 2011. – 18 с.
3. Крикавський Є. Логістичне управління : підручник / Є. Крикавський. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2005. – 684 с.
4. Руденко Г.В. Внутрішній економічний механізм інтегрованих металургійних комплексів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами / Г.В. Руденко, КНЕУ. – К., 2005. – 17 с.
5. Трансформація процесу транс націоналізації в умовах зростання невизначеності глобального економічного середовища : монографія / Ю.В. Макогон та ін.; за ред. Т.В. Орехової. – Донецьк : Вид-во "Норд Прес", 2011. – 652 с.

6. Хэри́сон Алан. Управління логістикою: Розроблення стратегій логістичних операцій / Хэри́сон Алан, Ван Хоук Ремко. – Дніпропетровськ : Вид-во "Баланс Бізнес Букс", 2007. – 368 с.
7. Blaik. Logistyka. PWE, Warszawa, 1999. – 232 с.
8. Davidow W. The Virtual Corporation: Structuring and Revitalizing the Corporation for the 21st Century / W. Davidow, M. Malone. – New York : Harper Collins. – 1992. – 346 p.

Шандривская Е.Е., Кузяк В.В., Бэк О.М. Признаки принятия стратегических логистических решений компании в процессе логистической интеграции

Рассмотрены вопросы определения и оценки факторов влияния на формирование развития соотношений внутренней / внешней добавленной стоимости в цепях создания стоимости с целью формирования целесообразных направлений стратегического развития отдельных предприятий на основе логистического управления и учитывая необходимость раскрытия ими логистического потенциала. К таким факторам отнесены: уровень развития логистического потенциала (определяется эффективностью формирования и использования), уровень развития маркетингового и рыночного потенциала; индивидуализация спроса (как фактор, осложняющий логистические процессы); партнерство в создании стоимости; глубина специализации (обратный глубины изготовления); влияние современных тенденций рынка; глубина процесса создания стоимости (уровень вертикальной интеграции), уровень развития рыночной и логистической инфраструктуры. Приведенные составляющие инфраструктурного, информационного и организационного обеспечения предприятия с точки зрения логистики. Приведены признаки принятия стратегических логистических решений предприятия в зависимости от соотношения "внутренняя / внешняя добавленная стоимость". Представлена матрица возможностей стратегического развития предприятия с точки зрения логистик.

Ключевые слова: цепи создания стоимости, внутренняя / внешняя добавленная стоимость.

Shandrivska O.Ye., Kuzyak V.V., Bek O.M. Some Signs of Strategic Logistic Solutions of the Enterprise in the Logistic Integration

The issue of determination and estimation of influence factors is considered on forming of development of correlations of internal/ external value added in the chains of cost creation in order to form expedient directions of strategic development of separate enterprises on principles of logistic management and opening necessity of logistic potential taken into account. It is attributed to the following factors: the level of development of logistic potential (determined efficiency of forming and use); level of development of marketing and market potential; individualization of demand (as a factor which complicates logistic processes); partnership in the created costs; depth of specialization (reverse to the depth of making); influence of modern market tendencies; depth of process of creation of cost (level of vertical integration); level of development of market and logistic infrastructure. Parts of infrastructural, informative and organizational providing of the enterprise from the point of logistics are given. Features of acceptance of strategic logistic decisions of the enterprise depending on correlation of "internal/ external value added" are given. The matrix of possibilities of strategic development of the enterprise is presented concerning logistics.

Key words: logistics, solution, enterprise, chains of creation of cost, internal/ external value added.

УДК 336.71/.77:005.21

Доц. Н.І. Волкова, канд. екон. наук – Донецький НУ

ВИБІР КРЕДИТНОЇ СТРАТЕГІЇ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Визначено сутність кредитної стратегії банку. Виокремлено особливості формування кредитної стратегії банківськими установами з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників на сучасному етапі. Проаналізовано динаміку показника кредитної активності банків України. Обґрунтовано пріоритети розробки банківськими установами

кредитної стратегії. Досліджено типи кредитної стратегії. Запропоновано організаційну модель формування і реалізації кредитної стратегії банку. Визначено критерії вибору вітчизняними банками кредитної стратегії в умовах сучасної фінансово-економічної кризи.

Ключові слова: кредитна стратегія, кредитна політика, організаційна модель, типи кредитної стратегії, ефективна кредитна стратегія.

Постановка проблеми. У сучасних умовах економічного розвитку, які характеризуються динамічністю та складністю кон'юнктури ринку, посиленням конкурентної боротьби, швидкими та непередбачуваними змінами законодавства, банки мають формувати стратегічний і виважений підхід до управління кредитного процесу. В умовах жорсткої конкуренції подальше підвищення ефективності діяльності банків є неможливим без впровадження виваженої та перспективної стратегії кредитування. Формування обґрунтованої конкурентоспроможної кредитної стратегії банку сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень щодо надання кредитів, дасть змогу не лише зменшити загальний кредитний ризик портфелю боргових зобов'язань та збільшити його прибутковість, але й підтримати фінансову стабільність, надійність та ділову репутацію банку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми стратегічного управління організацією досліджено у наукових працях вітчизняних і зарубіжних економістів, зокрема таких як: С.В. Андрос [1], Л.А. Гребенюк [2], І.В. Карбівничий [3], О.С. Любунь [4], М. Михайлова [5], І.В. Сало [6] та ін. Проблеми організації банківського кредитування та формування кредитної стратегії банку досліджено у наукових роботах таких економістів: О.І. Барановський [7], О.В. Васюренко [8], Н.І. Волкова, А.В. Гаврікова [9], В.І. Волохов [10], М.Г. Дмитренко [11], Р.П. Лісна [12] та ін. Однак більшість наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників значною мірою стосуються дослідження окремих аспектів організації кредитної діяльності в банках, проблеми формування ефективної кредитної політики банку вивчаються лише в частині короткострокових тактичних дій. Теоретичні аспекти кредитної стратегії банку, розрахованої на довгострокову перспективу, та механізм її формування практично не досліджують вітчизняні вчені.

Метою дослідження є на основі комплексного підходу здійснити вибір організаційної моделі кредитної стратегії, реалізація положень якої сприятиме зміцненню конкурентних позицій банку та зростанню його ринкової вартості.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку економіки важливу роль у забезпеченні грошовими ресурсами поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання відіграє банківський кредит. Саме від здатності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами значною мірою залежать перспективи подальшого зростання вітчизняної економіки. Окрім цього, кредитування та отримання процентів за кредит є одним головним джерелом отримання прибутків банку [1].

Для ефективного розвитку банківським установам необхідно мати чітку визначену стратегію розвитку, яка дасть змогу максимально використовувати всі наявні ресурси, своєчасно реагувати на зміни, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі та розробляти і запроваджувати відповідні функціональні стратегії [7].

Стратегія необхідна будь-якій організації, що претендує на успіх, щоб визначити, в якому напрямку вона буде розвиватися. По суті, вибір стратегії означає, що з усіх можливих шляхів розвитку і способів дії, що відкриваються перед установою, вона обирає конкретний напрямок. Добре розроблена стратегія – основа підвищення конкурентоспроможності банку, формування такої організації, яка могла б успішно працювати у жорстких ринкових умовах.

Саме поняття "стратегія" (грец. *stratos* – військо та *ego* – веду) за походженням є військовим терміном. У сфері економіки стратегічний підхід до управління бізнес-процесами активно почали застосовувати у 50-ті роки ХХ ст., коли реакція компаній і фірм на неочікувані зміни в зовнішньому ринковому середовищі набула винятково важливого значення.

Окрім розробки загальної стратегії розвитку, банк має реалізовувати стратегії ефективного зростання за окремими напрямками своєї діяльності. Одним із ключових напрямків діяльності, який приносить банку найбільший прибуток, є кредитування. Тому вкрай важливого значення набуває процес формування ефективної кредитної стратегії банку, яка б окреслювала основні цілі і напрямки кредитної діяльності банку на перспективу [13].

Стратегія кредитної діяльності обґрунтовується банком під час формування кредитної політики. Кредитна політика комерційного банку – це сукупність факторів, документів і дій, що визначають розвиток комерційного банку в галузі кредитування [14]. Кредитна політика визначає завдання і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу. Вона створює основу організації кредитної роботи банку відповідно до загальної стратегії його діяльності, виступаючи необхідною умовою розробки системи документів, що регламентують процес кредитування [15].

Кредитна політика для банківської установи є основою її кредитної діяльності, яка узгоджується із загальною концепцією розвитку банку, що дає змогу досягти взаємозв'язку стратегії та тактики банку в кредитній політиці. Поєднуючи стратегічні цілі з тактичними задачами, а також стратегічне та тактичне планування щодо реалізації їх на практиці, кредитна політика дає змогу банківським установам уникати у своїй діяльності проблем та досягти більш повної реалізації себе на фінансовому ринку.

Більшість економістів визначають кредитну політику банку як сукупність його кредитної стратегії та кредитної тактики. При цьому стратегія визначає основні принципи, пріоритети та цілі конкретного банку на кредитному ринку, водночас як тактика – конкретні фінансові інструменти, які використовуються банком для реалізації його цілей при здійсненні кредитних угод, правила їх здійснення, порядок організації кредитного процесу [11].

Варто зазначити, що у спеціальній економічній літературі відсутнє чітке визначення поняття "кредитна стратегія банку". Зокрема, В.І. Карбівничий так характеризує кредитну стратегію: "Стратегічне управління кредитними операціями являє собою діяльність щодо розробки кредитних стратегій банківської установи, формування цілей та задач, вибору методів їх досягнення. В основі стратегічного управління лежить аналіз факторів, які впливають на кредитні

операції, стратегічне планування, механізми ув'язування стратегічних і тактичних рішень, контроль за реалізацією стратегії та можливість своєчасного її коригування" [3]. Згідно з визначенням В. Андроса, кредитна стратегія є "комплексом заходів банку щодо підвищення прибутковості кредитних установ і зниження кредитного ризику" [1].

На основі власного аналізу літератури з досліджуваної проблематики пропонуємо таке визначення цього поняття: кредитна стратегія банку – це якісно визначений довгостроковий напрям розвитку кредитної діяльності банку, що характеризує основні принципи, пріоритети та цілі банку на ринку кредитування і спрямований на формування та утримання довгострокових конкурентних переваг банку на ринку кредитних послуг.

Раціональна стратегія повинна виражати намір банку щодо здійснення кредитних операцій за певними галузями економіки, валютам позичок, за строками погашення та очікуваної прибутковості. Кредитна стратегія повинна бути спрямована на довгострокову перспективу і тому, має враховувати можливі циклічні коливання економічної кон'юнктури і пов'язані з ними зміни якості портфеля.

Метою кредитної стратегії є досягнення рівноваги між добре вивченими сферами бізнесу і розумними ризиками. Рівновага досягається за рахунок необхідності визначення цільових ринків, клієнтів, фінансових операцій, галузей промисловості та виявлення найбільш розвинених в економічному плані регіонів, на які банк може акцентувати свою увагу відносно своєї діяльності, щоб домогтися конкурентних переваг [16]. Формування кредитної стратегії банку здійснюється з урахуванням деяких важливих особливостей. Ефективна кредитна стратегія банку обов'язково має відповідати певним вимогам [4]:

- формувати таку позицію у кредитуванні, яка є достатньо ефективною та гнучкою для того, щоб банк міг досягти поставлених цілей, незважаючи на непередбачувані зміни у зовнішньому середовищі, використовуючи при цьому мінімум ресурсів для досягнення максимального результату;
- орієнтуватися на декілька ключових напрямків та концепцій з метою досягнення сумісності, збалансованості, фокусування уваги та концентрації зусиль і ресурсів банку;
- дотримуватися ієрархічності та сумісності кредитної стратегії з іншими стратегіями розвитку банку з метою успішного функціонування та виконання місії;
- підтримувати ініціативи, тобто забезпечувати можливості для вибору серед альтернативних варіантів найефективніших рішень;
- визначати відповідальне керівництво, тобто підбирати та мотивувати менеджерів таким чином, щоб їх власні інтереси та цінності відповідали їх функціям у межах стратегічного управління кредитною діяльністю;
- бути інноваційною та непередбачуваною для конкурентів.

Формування кредитної стратегії здійснюється під впливом зовнішніх (загальний стан економіки країни, темпи інфляції; грошово-кредитна політика НБУ; конкуренція на ринку кредитів; рівень прибутків населення, здатність споживати банківські послуги; попит на кредит; рівень цін на банківські продукти і послуги; специфіка функціонування банку; економічна грамотність споживачів кредиту) і внутрішніх чинників (кредитний потенціал банку; ступінь ризику окремих позичок і кредитного портфеля загалом; стабільність і вартість

депозитів; спектр операцій і послуг, що надаються банком; забезпеченість позик; професійна підготовленість; кваліфікація і досвід персоналу банку; клієнтський склад банку; цінова політика банку) [5].

Кредитна стратегія банку є програмою дій, спрямованих на формування та утримання довгострокових конкурентних переваг на ринку кредитних послуг, відображає кількісні цілі розвитку банку і ті внутрішні зміни, які повинні відбутися для підвищення його конкурентоспроможності [17]. Основним елементом кредитної стратегії є правильна постановка її цілей. Цілі кредитної стратегії банку визначаються, виходячи із стратегічних цілей банку. Система основних цілей кредитної стратегії комерційного банку повинна включати [2]:

- забезпечення найвищого рівня дохідності кредитних операцій та акціонерного капіталу банку при мінімальному рівні ризику;
- підтримання оптимального співвідношення джерел залучення і напрямів використання фінансових ресурсів;
- забезпечення фінансової стійкості банківської установи у проведенні кредитної діяльності;
- досягнення оптимального співвідношення між зростанням обсягу кредитних операцій та темпами підвищення їхньої якості;
- забезпечення оптимального та зваженого використання кредитних ресурсів;
- збільшення кількості клієнтів, яким пропонується надання якісних кредитних послуг;
- збереження високого рівня довіри з боку клієнтів та інвесторів до комерційного банку.

Від рівня розуміння банківською установою своїх цілей залежить подальший результат її діяльності.

Вважаємо за доцільне виділити такі пріоритети під час розроблення кредитної стратегії:

1. Надання якісних кредитів. Якісні кредити (стабільні, стійкі кредити) – це такі кредити, що забезпечують адекватний процентний прибуток навіть за негативних змін макроекономічних умов чи змін умов ведення бізнесу. На відміну від цієї категорії кредитів, не можуть бути зараховані до числа стабільних ті кредити, які захищені від ризику заставами, гарантіями, але, можливо, перестануть приносити процентний прибуток у випадку зміни в зовнішньому середовищі [18].
2. Прибутковість. Вартість кредиту повинна відповідати прогнозованому ступеню ризику, який визначається на основі аналізу фінансового стану клієнта. Кредитна стратегія банку повинна бути спрямована на створення стабільних прибуткових для банку відносин з клієнтурою. Прибутковість відносин з клієнтом необхідно максимізувати шляхом перехресних продаж для забезпечення максимального співвідношення ризику та прибутковості для кожного клієнта [19].
3. Розумне зростання кредитного портфеля. Метою банку є довгострокове стабільне зростання прибутковості бізнесу. Це зростання не може бути забезпечене: по-перше, без формування портфеля кредитів відповідної якості; по-друге, без досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризиком. Зростання кредитного портфеля банку потрібно контролювати таким чином, щоб уникнути неприйнятної для банку концентрації ризику [20].

Кредитна стратегія банку, окрім принципів, цілей та пріоритетів кредитної діяльності, повинна містити також опис оптимальної структури й обсягу кредитного портфеля та підхід банку щодо управління кредитним ризиком. Банк має визначити цільові орієнтири щодо обсягу і складу позик кредитного портфеля залежно від суб'єктів кредитування, видів кредиту, термінів кредитування, розміру кредитів, виду забезпечення, галузі економіки, валюти кредитів, очікуваної прибутковості і ризику. Також мають бути встановлені орієнтовні значення показників якості кредитного портфеля, досягнення яких і є метою кредитної стратегії [21].

У процесі проведення кредитних операцій банки зіштовхуються з кредитним ризиком. Усі банки прагнуть зменшити можливі втрати, пов'язані з реалізацією кредитних ризиків. Для управління прийнятими ризиками банку необхідно розробити ефективну стратегію, основною метою якої є зниження можливих втрат банку від кредитної діяльності. Варто зазначити, що лише обмежена кількість комерційних банків розробляє стратегію управління ризиками. Більшість кредитних установ зазвичай орієнтується на реалізацію короткострокових цілей, внаслідок чого погіршується прибутковість і фінансова стійкість інвестиційно-інноваційного розвитку.

Стратегія управління кредитними ризиками формує цільові орієнтири довгострокового плану дій, спрямованих на досягнення якісно нових цілей, пов'язаних із істотною зміною рівня кредитних ризиків у перспективі [22]. Кредитна стратегія банку повинна містити опис основних методів управління кредитним ризиком, якими банк планує користуватись під час здійснення кредитної діяльності. У сучасних умовах найчастіше використовуються такі методи управління кредитним ризиком: диверсифікація, лімітування, створення резервів, страхування [12]. Застосовування методів управління кредитними ризиками сприяє підвищенню ефективності роботи банку на кредитному ринку.

Однією з головних характеристик кредитної стратегії є її тип. Основним критерієм вибору певного типу стратегії виступає рівень кредитного ризику банку. Вважаємо за доцільне, виділити три типи кредитної стратегії, що відповідають типам кредитної політики (рис. 1) [6].

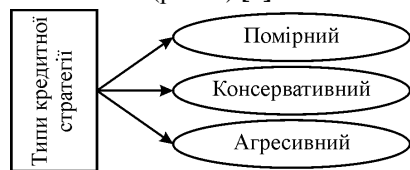

Рис. 1. Типи кредитної стратегії

Консервативний (пасивний) тип спрямований на мінімізацію кредитного ризику. Орієнтуючись на цей тип кредитної стратегії, банк не намагається отримувати високі прибутки завдяки значному розширенню обсягів кредитної діяльності. Механізмом реалізації цієї стратегії є жорсткі критерії оцінки кредитоспроможності позичальників, мінімізація термінів надання кредитів та їх обсягів, складні умови надання кредиту і підвищення його вартості, жорсткі процедури ліквідації проблемної заборгованості.

Помірний тип кредитної стратегії характеризує типові умови її здійснення відповідно до загальноприйнятих банківської практикою і орієнтується на середній рівень кредитного ризику.

Для агресивного типу кредитної стратегії пріоритетною метою є максимізація прибутку за рахунок розширення об'ємів кредитної діяльності, практично не враховуючи високий рівень кредитного ризику, який супроводжує ці операції. Механізмом реалізації такої стратегії є надання кредитів більш ризиковим категоріям позичальників, збільшення термінів надання кредитів та їх розмірів, зниження вартості кредитів до мінімально можливого рівня, надання позичальникам можливості пролонгації кредиту.

Для визначення типу кредитної стратегії банку використовується показник кредитної активності, який характеризує частку кредитних операцій в загальних активах банку. Враховуючи специфіку української економіки з нерозвиненим фондовим ринком, на якому вітчизняні банки могли б здійснювати альтернативні кредитним активні операції, при значенні цього показника менше 65 % треба оцінювати стратегію в галузі кредитування як пасивну (консервативну), якщо значення показника варіюється в межах 65-75 % – помірну, якщо показник перевищує 75 % – агресивну кредитну стратегію банку [8]. Проаналізуємо динаміку показника кредитної активності для банківської системи України загалом (табл.) [23].

Табл. Кредитна активність банків України у 2008- 2012 рр.

Період	Загальні активи, млрд грн	Кредитні операції, млрд грн	Коефіцієнт кредитної активності, %
2008 р.	971,8	792,0	81,5
2009 р.	1001,9	747,4	74,6
2010 р.	1090,1	755,4	69,3
2011 р.	1212,9	824,8	68,0
2012 р.	1267,8	807,6	63,7

Як видно з таблиці, загальний обсяг активів банків України постійно зростає у період з 2008 по 2012 рр. Однак обсяг кредитних операцій майже не змінювався, що привело до зниження показника кредитної активності і скорочення частки кредитних операцій у загальних активах банків (рис. 2.).

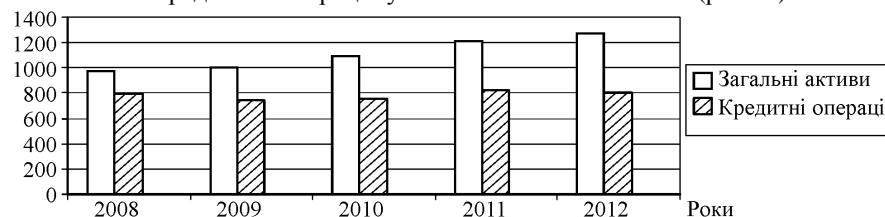

Рис. 2. Динаміка обсягу загальних активів і кредитних операцій банків України (млрд грн)

На основі розрахунку коефіцієнта кредитної активності можна зробити висновок, що у 2008 р. кредитна діяльність банків мала агресивний характер (частка кредитних операцій в активах становила 81,5 %). У 2009 р. частка кре-

дитних операцій різко скоротилася і становила 74,6 %, тобто більшість банків мала на меті скорочення кредитної активності і перехід від агресивного типу кредитної стратегії до помірної. У 2010-2011 рр. більшість банків дотримувалися помірної стратегії кредитування (69,3 % і 68 % відповідно). Упродовж 2012 р. цей показник продовжував скорочуватись і на кінець року становить лише 63,7 %. Тобто більшість банків виявляли схильність до консервативного типу кредитної стратегії. Враховуючи таку тенденцію, вважаємо, що банки і надалі обиратимуть помірний тип кредитної стратегії, що обумовлено насамперед зростанням кредитних ризиків у банківській системі України. Проведене дослідження дало нам змогу розробити організаційну модель формування і реалізації кредитної стратегії банку (рис. 3). Така модель охоплює вісім етапів її проведення.

Рис. 3. Організаційна модель формування і реалізації кредитної стратегії банку

Перший етап стосується аналізу кредитної діяльності банку в попередньому періоді, основною метою якого є визначення динаміки обсягу, склад і рівень ефективності цієї діяльності.

На другому етапі проводиться дослідження чинників зовнішнього кредитного середовища і прогнозування розвитку кредитної діяльності банку в перспективі. Основна мета – визначення впливу форм державного регулювання економічного стану країни на кредитну стратегію банку, можливості конкуренції на кредитному ринку тощо.

Третій етап стосується оцінки внутрішнього ресурсного потенціалу банку і можливості його підвищення, що сприятиме збільшенню обсягів кредитного портфеля та зростанню ступеня захищеності банку від кредитного ризику.

Формування системи принципів, пріоритетів і цілей кредитної стратегії – найбільш відповідальний – четвертий етап. Цілі кредитної стратегії обов'язково мають бути погоджені із загальними стратегічними цілями банку. Вибір типу кредитної стратегії, визначення орієнтовного показника кредитної активності банку вважаємо за доцільне проводити на п'ятому етапі формування і реалізації кредитної стратегії.

Шостий етап – це обґрунтування основних параметрів кредитного портфеля на довгострокову перспективу, вибір цільових ринків кредитування, визначення основних підходів до управління кредитними ризиками.

На сьомому етапі кредитної стратегії банку здійснено формування механізму контролю за реалізацією кредитної стратегії, визначення відповідальних осіб.

Восьмий етап формування і реалізації кредитної стратегії банку, на наш погляд, повинен бути спрямовано на загальну оцінку розробленої кредитної стратегії банку і її коригування у випадку необхідності.

Оцінка впливу сучасної кризи на банківський сектор свідчить, що вітчизняні банки розробляють рекомендації з метою подальшого створення кредитного портфеля, прагнучи досягти мінімізації кредитного ризику і максимізації економічного ефекту. Поєднуючи проблеми функціонування сучасних банків, вважаємо, що ефективність кредитної діяльності залежить від можливості мобілізувати вільні ресурси суб'єктів ринкових відносин і правильно прийняти рішення на всіх етапах формування і реалізації кредитної стратегії, надаючи особливу увагу факторам зовнішнього походження.

Прояв фінансово-економічної кризи потребує в банківському секторі можливість прийняття гнучких управлінських рішень, які дадуть змогу отримати стабільні позиції банку та остаточний результат від своєї діяльності, максимально наближеного до запланованого. Водночас, кредитна стратегія банку повинна сприяти моделюванню повноцінних кредитних відносин, які б максимально задовольняли потреби суб'єктів ринкових відносин, що виконати досить складно, не враховуючи принцип оптимальності.

Використовуючи наукові розробки провідних вчених [1,2,9], доцільним вважаємо відведення кредитній стратегії одну з головних позицій у системі стратегічного управління банком. Вдало визначена стратегія дасть змогу покращити якість кредитних продуктів і відновити кредитні відносини в наступному періоді, шляхом планомірного перевлаштування всіх ланцюгів кредитної служби банку на оновлений режим роботи.

Огляд наукових досліджень циклічності розвитку економіки держави [9] свідчить про необхідність поступового переходу банківських установ на режим врахування коливань економічної активності суб'єктів кредитних відносин, що дасть змогу попереджати управлінські рішення і своєчасно застосовувати організаційне методичне забезпечення кредитної стратегії банку, сприяючи мінімізації ризику і максимізації ринкової вартості банку. Недовіра потенційних клієнтів до банківської системи в період прояву фінансової кризи не дає змоги банкам сформувати ресурсну базу й уповільнює процес його власного розвитку. Водночас, лише клієнти обирають банк і кредитні продукти, змушуючи кредитні установи здійснювати моделювання кредитних відносин заздалегідь і підтримувати необхідність їх подальшого розвитку.

Висновки. Визначення пріоритетності надання позикових коштів суб'єктам кредитних відносин – це одне з головних завдань кредитної стратегії, яке має істотне значення для формування фінансового результату, як банку, так і подальшого розвитку суспільства, в якому банки виконують роль прискорювача оновлення виробничого процесу. Таким чином, кредитна стратегія банку, в основу якої покладено організаційне забезпечення її формування і реалізації, є необхідною складовою сучасного розвитку банківської системи і суспільства, яка дасть змогу банкам удосконалити кредитні відносини максимально враховуючи власні інтереси та інтереси клієнтів.

Література

1. Андрос С.В. Кредитно-інвестиційна стратегія комерційного банку в умовах нестабільності маркетингового середовища / С.В. Андрос // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – Спец. вип.: Маркетингова освіта в Україні / відп. ред. О.О. Беляєв. – К. : Вид-во КНЕУ, 2011. – С. 441-450.
2. Гребенюк Л.А. Основи формування кредитних стратегій банку / Л.А. Гребенюк // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2012. – № 2. – С. 208-213.
3. Карбівничий І.В. Стратегічне управління кредитної діяльності банківської установи / І.В. Карбівничий // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : Вид-во УАБС НБУ. – 2007. – Т. 20. – С. 58-64.
4. Любунь О.С. Система банківського менеджменту : навч. посібн. [для студ. екон. ВНЗ] / О.С. Любунь. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Кондор", 2007. – 354 с.
5. Михайлова М. Роль конкурентної стратегії сучасного комерційного банку / М. Михайлова // Финансы и кредит : журнал. – 2011. – № 36. – С. 38-43.
6. Сало І.В. Фінансовий менеджмент банку : навч. посібн. / І.В. Сало, О.А. Криклій. – Суми : Вид-во "Університетська книга", 2007. – 314 с.
7. Барановський О.І. Розвиток банківської системи України : монографія / за ред. д-ра екон. наук О.І. Барановського. – К. : Вид-во Ін.-ту екон. та прогноз., 2008. – 584 с.
8. Васюренко О.В. Сучасні концепції управління кредитним ризиком як основні складові процесу управління кредитним ризиком банку / О.В. Васюренко, В.Ю. Подчесова // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2011. – № 1. – С. 170-177.
9. Волкова Н.І. Інноваційна кредитна політика банку: формування і реалізація : монографія / Н.І. Волкова, А.В. Гаврікова. – Донецьк : Вид-во "Донбас", 2014. – 198 с.
10. Волохов В.І. Економічна природа і зміст кредитної діяльності банку в аспекті оцінювання її ефективності / В.І. Волохов // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2010. – № 8. – С. 109-117.
11. Дмитренко М.Г. Кредитування і контроль : навч. посібн. / М.Г. Дмитренко, В.С. Поглатюк. – К. : Вид-во "Кондор", 2008. – 296 с.
12. Лісна Р.П. Управління кредитними ризиками в банку / Р.П. Лісна // Вісник університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 1 (10). – С. 202-205.
13. Дзюбановська Н.А. Реалії та перспективи моделювання оптимальної кредитної стратегії банку / Н.А. Дзюбановська // Вісник Тернопільського національного економічного університету : зб. наук. праць. – Тернопіль : Вид-во ТНЕУ. – 2011. – № 4. – С. 20-25.
14. Владичин У.В. Банківське кредитування : навч. посібн. / за ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – К. : Вид-во "Атіка", 2008. – 355 с.
15. Карбівничий І.В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / І.В. Карбівничий. – Суми, 2011. – 20 с.
16. Васюренко О. Оптимізаційне управління кредитним потенціалом банку / О. Васюренко, А. Маслова // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2011. – № 5. – С. 3-11.
17. Wissema J.G. The Art of Strategic Management, 8-th ed / J.G. Wissema. – Kluwer Publishers, 2008. – 105 p.
18. Bernanke B. Credit in the Macroeconomy / B. Bernanke, M. Gertler // American Economic Review, 2007. – Pp. 50-70.
19. Дзюблук О. Управління кредитним процесом комерційних банків у контексті мінімізації кредитного ризику із використанням новітніх фінансових інструментів / О. Дзюблук // Світ фінансів : наук. журнал. – 2011. – № 2(19). – С. 7-16.
20. Principles for the Management of Credit Risk. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.bis.org/publ/bcb54.htm>. (офіційний сайт Базельського комітету).
21. Рясних Є.Г. Система управління кредитним портфелем у комерційному банку / Є.Г. Рясних, А.А. Пономарьов, М.О. Микитин // Вісник Хмельницького національного університету : наук. журнал. – Сер.: Економічні науки. – Хмельницький : Вид-во ХНУ. – 2011. – № 2, т. 1. – С. 146-149.
22. Подчесова В.Ю. Управління кредитним ризиком банку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / В.Ю. Подчесова. – Суми, 2009. – 19 с.
23. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://bank.gov.ua>.

Волкова Н.И. Выбор кредитной стратегии банками Украины

Определена сущность кредитной стратегии банка. Выделены особенности формирования кредитной стратегии банковскими учреждениями с учетом внешних и внутренних факторов на современном этапе. Проанализирована динамика показателя кредитной активности банков Украины. Обоснованы приоритеты разработки банковскими учреждениями кредитной стратегии. Исследованы типы кредитной стратегии. Предложена организационная модель формирования и реализации кредитной стратегии банка. Определены критерии выбора отечественными банками кредитной стратегии в условиях современного финансово-экономического кризиса.

Ключевые слова: кредитная стратегия, кредитная политика, организационная модель, типы кредитной стратегии, эффективная кредитная стратегия.

Volkova N.I. The Selection of the Credit Strategy by the Banks of Ukraine

The essence of a bank credit strategy is defined. Distinguishing features of credit strategy formation by banking institutions taking into account external and internal factors at the present stage are marked out. The dynamics of an indicator of credit activity of banks of Ukraine is analysed. The development priorities of the credit strategy for banking institutions are proved. Types of credit strategy are investigated. The organizational model of formation and realization of bank credit strategy is offered. Choice criteria by domestic banks credit strategy in the conditions of modern financial and economic crisis are defined.

Key words: credit strategy, credit politics, organizational model, credit strategy types, efficient credit strategy.

УДК 336.717

Аспир. О.В. Швырева¹ – Донецкий НУ

ИННОВАЦИОННАЯ БАНКОВСКАЯ КОНКУРЕНЦИЯ: СУЩНОСТЬ И ОСОБЕННОСТИ

Исследованы сущность и особенности инновационной банковской конкуренции как качественно нового способа конкурентной борьбы между кредитными учреждениями на основе реализации инноваций. На основе анализа существующей литературы по данной тематике впервые приведено определение банковской инновационной конкуренции, охарактеризованы её особенности для мировой банковской системы в целом, а также для отечественных банков. Разработана функциональная модель инновационной конкуренции в банках Украины, которая характеризует данный процесс во взаимосвязи с внешними и внутренними элементами.

Ключевые слова: банковская инновационная конкуренция, инновации, нововведения, банковская конкуренция, функциональная модель.

Постановка проблемы. Современный этап эволюции мировой финансово-кредитной системы приобрел качественно новый характер. Инновационный тип развития экономики является предпосылкой качественных изменений в деятельности всех субъектов хозяйствования, в том числе и банков. Инновационные составляющие постепенно выдвигаются на передний план в удовлетворении повышенных потребностей клиентов банков, становятся источником конкурентных преимуществ на рынке. В этой связи, неоспоримой является потребность изучения качественно нового типа соперничества между банками – инновационной банковской конкуренции.

¹ Науч. руководитель: доц. Н.В. Волкова, канд. екон. наук